

ZRZESZ KASZĘBSKÓ

PISMO LUDU KASZUBSKIEGO

„Zrzesz Kaszëbskò” wychodzi trzy razy w tygodniu.
Dotatek literacko-naukowy „Chëcz” ukazuje się w każdym numerze sobotnim.
Prenumerata: Miesięcznie 15 zł. Cena numeru pojedynczego 1.50 zł.

Redaktor Naczelny: Brunon Richert. Redaguje Kolegium: Jan Rompski, Ignacy Szutenberg, J. Gniech, F. Kowalski.
Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Zrzesz Kaszëbskò”.
Adres Redakcji i Administracji: Wejherowo, Skrzynka Pocztoowa nr. 30.

Rok VIII.

Wejherowo, Boże Narodzenie 1945 r.

Nr. 35

BRUNON RICHERT

Myśli Gwiazdkowe.

Nad ziemią kaszubską zapadła Świąta Noc. Ulice naszych miast zaległy ciszą i skupieniem. Nad naszymi wioskami, polami, jeziorami, lasami i całą ziemią kaszubską zapanował nastrój uroczysty, atmosfera powagi religijnej. I nagle wśród ciszy nocnej odezwały się dzwony. Głos ich dochodzi wszędzie! Obwieszczenia one nowinę wielką i radosną, wzywają nas do obchodu urodzin Boskiej Dzieciny. Zdają się głosem swym czystym wołać do nas:

„Spieszmy w dółku z ucieszonymi pastuszkami do Betleem, aby oglądać Zbawiciela świata. Oto w żłóbeczku Dziecię, drżące od zimy, przykryte ubogiemii pieluszkami. To Pan nieba i ziemi, dawca wszystkich bogactw! Bóg nieograniczony, wieczny, stał się śmiertelnym człowiekiem. Co za uniżenie Boga, co za wywyższenie człowieka!”

Gdy Anioł oznajmił pasterzom betlejemskim radosną nowinę, ogromne mnóstwo Aniołów otoczyło nagle pasterzy i zanuciło wspaniałą pieśń pochwalną: „Chwała na wysokości Bogu a na ziemi pokój ludziom dobrej woli.” W tym hymnie wystawiają Aniołowie cud wcielenia i narodzenia Pańskiego, t. j. chwałę jaką Zbawiciel odda Bogu i szczęście, jakie przyniesie ludziom, bo pokój jest największym szczęściem i pełnią dóbr wszystkich. Minął już gniew Boży, ustała obraza, skończyło się przekleństwo, nadszedł koniec tęsknoty i jęków. Aniołowie chwalą za to Boga i cieszą się jak potężną i miłą, jak wspaniałą musiałą być ta pieśń i jej melodia, wybuch radości całego nieba. Nigdy jeszcze ziemia nie słyszała takich dźwięków jak te, co rozległy się tej błogostawionej nocy nad wzgórzami judzkimi i popłynęły aż na krańce ziemi. O jak szczęśliwi byli pasterze! Serca ich nie posiadały się od radości; oczy tonęły w rozkosznych widoku blasku i piękna zastęp. niebieskich.

Podobna radość winna zapanować również i dzisiaj na ziemi kaszubskiej. Obchodzimy pierwsze Boże Narodzenie po latach ciężkich doświadczeń i krwawej niewoli. Minął okres koszmarnej okupacji i nareszcie może zabrzmieć pełnym głosem ojczysta kolenda. I radość nasza winna być wielka. I chociaż ciężko nam pod niejednym względem a troski dnia codziennego przygniatają nas — radujmy się wszyscy. A nuta radości niech zapanuje w sercu każdego człowieka, w każdej rodzinie, na całym Kaszubach. Radujmy się, że na Kaszubach zabłyśnięto światła nowej przyszłości. Radujmy się, żeśmy Kaszubi zaczęli nowe życie, oparto na zrozumieniu naszej kaszubskiej duszy, naszych wartości, tradycji. Cieszymy się z faktu, że praca na niwie regionalnej zaczyna się rozwijać. Niech nas napełni radością to, iż Kaszubi nareszcie przestali się wstydić tego, iż są Ka-

szubami. Radujmy się, że miłość swyczczyzny, wszystkiego co kaszubskie zapanowała poraz pierwszy tak żywotowo od wieków w ludzkie nasze. Nasza radość może być tym większa, gdyż znaczna część rodzimej inteligencji zaczyna po kaszubsku mówić i myśleć w życiu codziennym, pracować ofiarnie dla sprawy kaszubskiej i zaczyna rozumieć istotne problemy i bolączki ludu kaszubskiego. Niech serca nasze w tych dniach radości napełnią się wiarą i ufnością, że Boża Dziecina pobłogosławi naszym wysiłkom i dążeniom — bo są one prawe i szlachetne. I radości naszej nie zagasi nam zła wola niektórych ludzi. Obojętnie przechodzimy obok nich. Małymi i ciasnymi są w oczach naszych. Sami nie wiedzą jaką szkodę wyrządzają sprawie polskiej walcząc z nami. A jeżeli są to Kaszubi — uważamy ich za zdrajców i szkodników ludu kaszubskiego. Całe szczęście, że można ich zliczyć na palcach jednej ręki. Pomijamy ich milczeniem i radości naszej nam nie zgaszają.

Pomimo wielu braków i trudności jest dla nas tegoroczne Święto Bożego Narodzenia naprawdę świętem radości!

Święto Bożego Narodzenia ma charakter świetlny. Światła dużo jest po świątyniach tak katedralnych jak i skromnych kościołkach wiejskich, które tym więcej jaśnieją, iż na tle ciemnej nocy oświetlone wewnątrz nabiera nieusławnego uroku. Światłość panuje w domach, bo tradycyjna choinka musi gorzeć licznymi świecami. Boże Narodzenie to święto światłości. Chrystus jest światłością prawdziwą, wieczną. Noc i ciemności srogie były na ziemi. Przyszła jedna czcigodna, najświętsza noc — Bóg ją rozpromienił blaskami prawdziwej Światłości. My też światła potrzebujemy, by dusza nasza płonęła i jaśniała wiarą, prawością, miłością braci...

Istnieje zwyczaj składania sobie wzajemnie życzeń na Boże Narodzenie. A czegoż my Kaszubi wzajemnie sobie ży-

czymy, czego całemu naszemu ludowi, ziemi kaszubskiej i Ojczyźnie naszej Polsce życzyć możemy? Tu na Kaszubach życzymy sobie nawzajem szczęścia, zdrowia i błogostawieństwa Bożego.

Życzymy całemu ludowi kaszubskiemu szczęścia. Szczęścia we wszystkich jego poczynaniach, pociągnięciach gospodarczych i kulturalnych, szczęścia na naszych kochanych Kaszubach. — Szczęścia i zdrowia! Potrzebujemy silnego zdrowia, bo mamy przed sobą ciężkie i trudne zadania do spełnienia, musimy przeto mieć zdrowe ręce do ciężkiej pracy, zdrowe nogi do przyspieszonego postępu, zdrowe serce i płuca, aby nie stracić tchu w powszechnym wyścigu pracy. Życzymy ludowi kaszubskiemu błogostawieństwa Bożego, dla pracy nad odnowieniem, upiększeniem swego domu wartości kaszubskich. A czeka nas praca dużo. Czekają nas przede wszystkim najcięższe prace, bo praca nad sobą, praca nad własnym sercem, nad własną duszą, nad własnym sumieniem. Musimy z siebie wytorzyć nowy typ Kaszuby. Oby jak najprędzej powstało nowe pokolenie, które umie po kaszubsku myśleć, które myśli i sercem obejmie całą Polskę, wszystkie stany i klasy, gotowe i zdolne do pozytywnej i wspólnej pracy nad państwem, rozwojem ojczyzny.

Życzymy całej Polsce jednego: nowej i wielkiej przyszłości. Remont naszej Ojczyzny powinien zacząć się od remontu sumienia, naprawa państwa od naprawy dusz, upiększenie państwa od upiększenia serc. Każdy obywatel nad sobą, każda rodzina nad sobą, każda dzielnicca nad sobą. Niech atoli w tej pracy wszystkich ożywia myśl narodowa, niech nas wszystkich łączy jeden wspólny interes, interes uzdrowienia państwa, jeden wspólny cel: szczęście Ojczyzny. Oby w Polsce powstał wielki, silny, cementowy blok, blok woli narodu, myśli państwowej, wspólnego interesu, blok, obejmujący wszystkie stany i klasy społeczne, ogarniający wszystkie dzielnice,

blok, obejmujący wszystkie serca, kochające Ojczyznę — blok wszystkich ludzi dobrej woli. Takiego bloku życzymy Ojczyźnie.

A przede wszystkim dzisiaj w tą noc wielkiej miłości Boga ku rodzajowi ludzkiemu życzymy wszystkim miłości. Miłość to najpierwszy wielki łącznik społeczny, to element państwowy. Miłość to szczyt kultury, to triumf wiary, nienawiść natomiast, to dynamit, który szarpie serca, rozбивa społeczeństwo, zrywa mosty, otwiera przepaście, burzy państwa. Nienawiść to niebezpieczeństwo naszej Ojczyzny, to pokusa do zdrady. Serce nasze jest skłonne do radykalizmu, do radykalizmu w miłości i do radykalizmu w nienawiści. Z tym temperamentem narodowym liczyć się musimy. Lecz nie podnośmy nienawiści klasowej aż do zasady a walki klasowej aż do programu partyjnego. A jeżeli się biedne serce na heroizm, na miłość wobec przeciwnika zdobyć nie może, niech się przynajmniej zdobędzie na elementarną formę grzeczności i przyzwoitości wobec przeciwnika partyjnego.

Nasze pokolenie doznało niemało nienawiści. Niech młode pokolenie polskie nie dozna nienawiści, bo zmarnieje, lecz niech raczej w miłości żyje, niech się rozwija, niech kwitnie i zdrowy owoc Ojczyźnie rodzi.

Ještěśmy świadomi tego, że żyjemy w chwilach przełomowych. I dlatego z ufnością zwracamy się ku nowonarodzonej Dziecinie, prosząc ją o błogostawieństwo.

Boże Dzieciel! Pobłogosław całą ziemię kaszubską: nasze miasta i wioski. Pobłogosław Ojczyznę naszą: wszystkim jej dzielnicom, miastom i wioskom. Pobłogosław. Pobłogosław Polskę, aby została zawsze krajem szczerze katolickim, aby nad Polską zawsze wzniosła i jaśniała Krzyż Chrystusów, krzyż wiary, krzyż nadziei, krzyż zwycięstwa, krzyż pokoju, aby Polska silna i potężna, spełniła swoje zadanie dziejowe, aby mocno stała jako przedmurze prawdziwej kultury i cywilizacji.

Pobłogosław szkołę naszą i nauczycieli, w których rękach spoczywa przyszłość młodzieży naszej. Pobłogosław ziemię kaszubską, pobłogosław morze, pola i łąki, lasy i jeziora. Pobłogosław nasze warsztaty pracy, aby lud twój miał pracę i zarobek, aby przestała drożyzna. Pobłogosław lud kaszubski, pociesz jego serca, pobłogosław tych mężów, wiernych i szczerych, te matki pobożne i cierpliwe, młodzież pełną ideałów, tej dziatwie — przyszłości narodu. Pobłogosław dziś, pobłogosław jutro a sprawdzi się słowo: Polonia semper fidelis, Polska zawsze wierna — Cassubia semper fidelissima, Kaszubi zawsze najwierniejsi!

Czëtińcom, vespòlpracovnjikom i bracinom dejovi pròcë wodrodë Kaszëbov sëlomë žeczë

Ojesolech God!

Njeh mòli Jezusk naj pobłogoslavji, njeh provadzi gvësnim duktem do belnigo kaszëbskijgo wotroctva. Njeh nom vszetkijim wudzeli zapòliństva dlò naj spravë a mjiloscë dlò zabivani Tatzëznë. Njeh dô moc v bjotce dnja! Njeh svoją bożą ręczką przeprovadzi calechni kaszëbskji lud do mjirnigo a slúncovigo vjiterka. Njeh spravi bë dlò ledzkji njevòrte serca naji bełë zamkli na mocni skobel.

Kaszëbom, chterni së nalezle daleko wod Tatzëznë sëlajemë „Zdovas z nad Bòltu“!

Bracinom - Zrzeszińcom pozdovok: Dobëci — Zdar!

Postulaty terytorialne republiki gruzińskiej

MOSKWA. (rad). We czwartek po południu miała miejsce następna sesja konferencji trzech ministrów spraw zagranicznych w Moskwie.

Wieczorem tego dnia brytyjski minister spraw zagranicznych, Bevin, amerykański sekretarz stanu, Byrnes, oraz członkowie delegacji brytyjskiej i amerykańskiej, tudzież korpus dyplomatyczny brali udział w bankiecie, wydanym przez rosyjskiego komisarza spraw zagranicznych, Molotowa.

We środę wieczorem ministrowie spraw zagranicznych zostali przyjęci przez generallissimusa Stalina. Podczas rozmowy obecny był Molotow.

Korespondent dyplomatyczny agencji „Press Association” donosi, że minister Bevin i członkowie delegacji brytyjskiej, utrzymują ścisły kontakt z rządem brytyjskim, nie można jednak spodziewać się jeszcze żadnego oficjalnego oświadczenia na temat postępów konferencji.

Czołowi dzienniki radzieckie ogłosiły list, składający się z 4 tysięcy słów, wyłuszczający roszczenia, jakie w stosunku do Turcji wysuwa radziecka republika gruzińska, kraj rodzinny Stalina. List ten napisany przez dwóch historyków gruzińskich, domaga się ponownego przyłączenia do Gruzji pewnych obszarów, rozpościerających się na ok. 170 km. wzdłuż wybrzeża Morza Czarnego. Żądanie to oparte jest licznymi

argumentami historycznymi. We czwartek przed południem tłumaczenie listu studiowane było przez ministra Bevina i Byrnesa, oraz przez ich delegacje.

Moskiewski korespondent „Reutera” pisze, że żądania te wywołały szerokie komentarze w kółkach dyplomatycznych, które przypominają wcześniejsze o-

świadczenie radzieckiej Armenii dotyczące się miasta Kerez i innych obszarów, stanowiących obecnie część Turcji.

W piątek odbyło się szóste posiedzenie konferencji 3 ministrów. Jak przypuszczają korespondenci prasowi była na nim omawiana sprawa gruzińska.

O wielkiej Trójce

MOSKWA. Radzieckie „Nowoje Wremia”, rozważając sprawę konieczności instytucji Wielkiej Trójki, pisze: „Istnienie propozycje, które chcą obalić suwerenność wszystkich państw, nie wyłączając wielkich mocarstw. Pertraktować o przyszłej federacji narodów na tych zasadach jest jedną sprawą, natomiast inną jest sprawa federacji narodów, kierowana przez brytyjskich konserwatystów i amerykańskich środkowo-zachodnich izolacjonistów.

Ci ostatni nabożnisie państwa światowego mają nie mało wspólnego z socjalnym i narodowym uciskiem, istniejącym w dzisiejszym świecie. Równocześnie nie trzeba zapominać, że pod etykietą światowej federacji nie rzadko myśli się o roli kierowniczej pewnych wielkich mocarstw w sprawach światowych. Nie ma wątpliwości, że wykrycie broni atomowej wprowadziło nowy element do sytuacji międzynarodowej.

Lecz czy trwała współpraca wielkich mocarstw jest mniej potrzebna w nowych warunkach, kiedy wchodzimy w erę powszechnego pokoju? Czy propozycja porzucenia jednomyślności wielkich mocarstw w Radzie jest czymś innym, niż propozycja porzucenia współpracy między miłującymi pokój wielkimi mocarstwami i zastosowaniem innych zasad polityki międzynarodowej?

Niektóre organy prasy zagranicznej rozpoczęły dyskusję czy spotkania „Wielkiej Trójki” są potrzebne.

Powątpiewać o konieczności spotkań „Wielkiej Trójki” jest to powątpiewać o konieczności stabilizacji i współpracy

wśród wielkich mocarstw w Organizacji Narodów Zjednoczonych. Bez wspólnych wysiłków pokój miłujących mocarstw, które zapewniły zwycięstwo nad agresją, Organizacja Bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych z konieczności stanie się kopią dawnej Ligi Narodów.

Liga Narodów została stworzona i wykorzystana przede wszystkim w celu izolowania ZSRR.

Jakiekolwiek obecne próby w kierunku wskrzeszenia podobnej tendencji prowadziłyby jedynie do przywrócenia zubożonych tradycji Ligi Narodów.

Naród rosyjski popiera zasadę trwałej współpracy pomiędzy wielkimi mocarstwami, które będą ponosiły główną odpowiedzialność za utrzymanie pokoju na całym świecie. W nadchodzącym wieku bomby atomowej możliwością utrzymania pokoju jest większa, niż kiedykolwiek. Wola ZSRR ścisłej współpracy w dziele utrwalenia pokoju i bezpieczeństwa jest nienaruszona.

PARYŻ. Agencja „France Presse” donosi, że przedstawiciele prasy zagranicznej, przebywający w Moskwie, z okazji konferencji ministrów spraw zagranicznych, nie są jednakowo traktowani. Na konferencję prasową zorganizowaną przez ministra Byrnesa zostali zaproszeni jedynie dziennikarze amerykańscy i brytyjscy.

Dziennikarze francuscy, chińscy, polscy, czechosłowaccy, jugosłowiańscy oraz południowo-amerykańscy nie mogli wziąć udziału w konferencji mimo czynionych starań.

Zainscenizowane wypadki graniczne

NORYMBERGA (rad). — W Norymberdze sąd przed odroczeniem się na święta Bożego Narodzenia wysłuchał historii o jednym z przygotowanych przez Niemców wypadków granicznych, który posłużył za pretekst do rozpoczęcia wojny z Polską.

Motywuując oskarżenie przeciwko gestapo, prokurator amerykański przedstawił zeznanie jednego z byłych członków hitlerowskiej służby bezpieczeństwa, który zorganizował to zajście. Według jego zeznań, 10 sierpnia 1939 roku szef oddziałów SS — Heidrich — wydał mu rozkaz zainscenizowania fałszywego ataku na stację radiową niedaleko granicy Polski. Aby atak miał pozory napaści polskiej, biorący w nim udział byli ubrani w mundury polskie i zapatrzony w odpowiednie dokumenty osobiste. Instrukcja Heidricha głosiła, że atak ten wykonany był przez Polaków.

Eden czy Eisenhower?

LONDYN. (rad). Jednym z najważniejszych zadań Ogólnego Zgromadzenia Organizacji Narodów Zjednoczonych które zbierze się w styczniu, będzie wybór stałego sekretarza organizacji. Obecnie krążą plotki, że będzie nim wybrany któryś ze starszych mężów stanu. Wymienia się nazwiska gen. Eisenhowera, b. amerykańskiego Sekretarza Stanu Edwarda Stettinusa i byłego Ministra Spraw Zagranicznych W. Brytanii Edena.

Potrzebne to było na użytek prasy zagranicznej i propagandy niemieckiej. Ten sam członek SS opisał również, jak gestapo przygotowało inny wypadek graniczny, który mia wykazać, że żołnierze polscy naruszają granicę niemiecką. W tym celu przebrano 12 niemieckich przestępców kryminalnych w mundury polskie. Miano im dać śmiertelne zastrzyki, strzelać do nich z tyłu a następnie zostawić na miejscu zajścia po stronie niemieckiej.

Sąd wysłuchał również, jak SS dostarczała ofiar z obozów koncentracyjnych do badań naukowych jako królików doświadczalnych. W jednym wypadku strzelano do więźniów zatrutymi pociskami, w innym zamrażano ludzi stopniowo na śmierć, aby móc stwierdzić, jak mróz działa na ciało ludzkie.

Sąd wznowił swe posiedzenie 2-go stycznia 1946 r.

Co piszą inni?

Sądy doraźne

W związku z postanowieniami dekretu o wprowadzeniu sądów doraźnych „Kuuier Codzienny” pisze:

„...Rejestr przestępstw, które podlegają sądom doraźnym, obejmuje przede wszystkim te, które godzą najdotkliwiej w poczucie praworządności, które łamują powrót do normalnych warunków pokojowych. Dekret o sądach doraźnych wymierzony jest zdecydowanie przeciwko wszystkim zbrodniarzom, rabującym czy niszczącym dobro społeczne, ale również przeciwko łamiącym prawo czynami w poczucieładu i w istotę zadań urzędu.

Do tej kategorii przestępstw należą urzędnicy, biorący łapówki, nadużywający swej władzy, niedopełniający swych obowiązków służbowych. Łapownictwo i nadużycia władzy stają się niejednokrotnie, szczególnie na prowincji, prawdziwą zmorą, przestępstwami, wywracającymi wysiłek społeczeństwa, idący w kierunku uporządkowania spraw na terenach zniszczonych, lub na terenach, które zagospodarowujemy na zadzie.

Szabrownictwo, rozbój i grabież, zamachy na życie ludzkie — również będą karane doraźnie.

Życie ludzkie, tak tanie w okresie wojny, musi znów nabrać najwyższej ceny, musi być chronione najostrożniejszymi przepisami prawnymi. Groza sądu doraźnego niewątpliwie podniesie stan bezpieczeństwa, który ciągle zbyt wiele pozostawia do życzenia, mimo wzmagaających się wysiłków milicji.

Wprowadzenie sądów doraźnych, aczkolwiek jest zjawiskiem nadzwyczajnym, ma na celu szybsze osiągnięcie równowagi moralnej, zachwianej przez wojnę, szybsze osiągnięcie normalnych, pokojowych warunków życia. Wojna szczególnie nasilenie aktów, podkopujących moralność i poczucie prawa, świadomie niweczących wszelki ład społeczny, pozostawiły rasy głębokie i groźne na całym świecie. Nie pomijając najskuteczniejszych na to środków, jakimi są wychowanie i wdrażanie praworządności, środków, działających, niestety, zbyt powolnie, trzeba się też w chwili obecnej środków drażliwych, doraźnych.

Obyśmy je musieli stosować jak najkrócej! Oby sama groźba sądu doraźnego mogła doprowadzić do otrzeźwienia tych, którzy nie zadrželi w sobie całkowicie poczucia ludzkości, a są tylko wytrąceni z równowagi moralnej przez przykłady masowego bestialstwa i łajdactwa, planowo i z całą perfidią stosowane czasu okupacji hitlerowskiej.

Sąd doraźny — bolesny to środek, niestety, w warunkach dzisiejszych konieczny”.

Blokada żydów w Palestynie.

JEROZOLIMA. Członkowie Ligi Arabskiej ukończyli plany totalnej blokady żydów palestyńskich. Bojkot i sankcje ekonomiczne wejdą w życie z dniem 1 stycznia 1946 roku. Celem blokady nie jest jedynie demonstracja; chodzi tu o zniszczenie żydowskich możliwości ekonomicznych w Palestynie i o praktyczne udaremnienie imigracji żydów do Palestyny.

W kilku wierszach

* LONDYN. Brytyjskie władze okupacyjne przystąpiły do likwidacji wielkich zakładów t. zw. „Hermann-Göringwerke”, które zostały podczas odwrotu wojsk niemieckich częściowo zniszczone, a następnie podczas okupacji angielskiej — ponownie odbudowane.

* LONDYN. Agencja Reutersa donosi, że w Brazylii odkryto nowe bardzo bogate złoża diamentów. Znajdują się one w pobliżu rzeki Parana, niedaleko jej ujścia do La Plata. W przeciągu dwóch tygodni znaleziono tam diamentów na sumę 500.000 dolarów.

* WIEDŃ. Austria zawarła z Czechosłowacją układ handlowy, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1946 r. Austria dostarczy Czechosłowacji różne surowce i półfabrykaty, jak sól, sodę, i gips w zamian za koks, węgiel i chemikalia. Czasokres trwania umowy określono na 6 miesięcy.

* WARSZAWA. W Warszawie przebywa delegacja Polaków z Ameryki, z Stanisławem Nowakiem na czele, która została przyjęta przez Prezydenta KRN. Delegacja wręczyła prezydentowi listę osób wśród Polonii amerykańskiej, solidaryzujących się z nową Polską. Delegacja wręczyła następnie P. Prezydentowi złote pióro i ołówek w etui z pamiątkową dedykacją.

* MOSKWA. We Francji odbywają się protesty przeciwko łagodnemu wymiarowi kary na katów z Belsen. Na wiecach protestacyjnych uchwalono rezolucję, domagającą się od władz brytyjskich rewizji procesu. Nota ta została wręczona konsulowi angielskiemu w Lyonie z prośbą o wręczenie jej ambasadorowi angielskiemu w Paryżu.

* TOKIO. Książę Konoye, który zażył specjalnej trucizny japońskiej z zawartością cyankali, wręczył swemu synowi przed śmiercią, ważne dokumenty. Sprawa ta wywołała w Japonii bardzo wielkie zainteresowanie.

Na Ziemi Kaszubskiej

Dzisiejszy numer świąteczny ukazuje się w objętości 6 stron wraz z dodatkiem literacko-naukowym „Chęc” i kalendarzem ściennym na rok 1946. Następnym numerem po świątach wyjdzie 28. bm

WEJHEROWO

— DLACZEGO ODWOŁANO WIECZÓR LITERACKO = MUZYCZNY. Jak wiadomo, w piątek dnia 21 grudnia miał się odbyć wieczór literacko-muzyczny. Całej imprezie patronowała Pow. Rada Kultury i Sztuki w Wejherowie, a wykonawcą był miasto Koło kaszub. literatów i pisarzy „Vjitrznjõ. Wszystko zdawało się przemawiać za tym, że wieczór się odbędzie. Tymczasem w piątek rano powiadomiono zarząd „Vjitrznjõ” i wykonawców, że Powiatowa Rada Kultury i Sztuki wieczór odwołuje. Nie podano motywów odwołania. Czyżby niektórym panom z pod znaku „oficjalnej kultury” nie podobały się osoby wykonawców? A może pan X. Y. czy Sz. chciałby sam wystąpić, tylko niestety brak mu talentu literackiego! Jeśli niema się talentu, trzeba zadowolić się opracowywaniem formularzy, sprawozdań i zestawień urzędowych o kulturze. Przy tej okazji chcielibyśmy zaapelować do Referatu Kultury Starostwa Morskiego w Wejherowie, aby żywszą jednak aniżeli dotąd okazywał działalność. Nie wolno życia kulturalnego ograniczać do „papierkowego” zestawienia czy raportu, ale trzeba kulturę nieść między lud.

Brunon Richert.

— ŚWIĄTECZNY WYGLĄD MIASTA. W przededniu Bożego Narodzenia miasto nasze przybrało wygląd świąteczny. Nastrój świąteczny daje się odczuć już w niejednej dziedzinie życia. Szczególnie piękne są gwiazdkowe wystawy.

— OBCHÓD GWIAZDKOWY ZW. B. WIĘŹNIÓW IDEOWO - POLITYCZNYCH. Związek b. więźniów ideowo-politycznych z lat 1939—1945 na powiat morski w Wejherowie urządza w niedzielę, dnia 23 bm. popoł. o godz. 14-tej na sali kol. Naczka przy ul. Wałowej nr. 25 Obchód Gwiazdkowy dla rodzin i sierot pozostałych po zamordowanych w obozach i na Pieśnicy.

Wszystkich kolegów wzywa Zarząd Koła do gremialnego wzięcia udziału w tym obchodzie. Punktualność wymagana.
Zarząd.

— ZBIÓRKA ULICZNA. W dniu 12 grudnia br. na zebraniu Związku Inwalidów Wojennych w Wejherowie Zarząd postanowił urządzić zbiórkę uliczną na urządzenie gwiazki dla biednych dzieci po inwalidach wojennych. Zbiórkę urządzono dnia 16 grudnia br., która dała zadawalniające wyniki, mimo, że niektórzy obywatele niestety nie zdali egzaminu wyrozumienia dla tak podniosłej akcji społecznej. Chodzi tu mianowicie o tych obywateli, którzy nie stanęli do zbiórki z puszkami. Akcja spotkała się ze strony tuł. społeczeństwa z wielkim poparciem, społecz bowiem wie że ten inwalida złożył ofiarę ze siebie na ołtarzu Ojczyzny, a złożona do puszek ofiara nie jest jałmużną, czy rzuconym ochłapem, ale datkiem wpływającym z głębokiego zrozumienia położenia stanu inwalidów oraz ze świętego obowiązku zajęcia się położeniem inwalidy i jego rodziny. W zbiórce tej zebrano kwotę 8.614.35 zł. niezależnie od tego zarząd dysponuje jeszcze pewną gotówką, która łącznie z powyższą umożliwi zarządowi urządzenie skromnej gwiazdki, która odbędzie się w dniu

23 grudnia 1945 r. w lokalu prezesa zarządu Koła Związku Inwalidów Wojennych R. P. w Wejherowie obyw. Dąb-Dubińskiego przy ul. Sobieskiego nr. 221. Wszystkim kwestarzom oraz ofiar-nemu społeczeństwu jak również obyw. Starości Morskiemu Oderowskiemu Burmistrzowi miasta Wejherowa, włącz- dzom bezpieczeństwa oraz obyw. Komendantom Milicji Obywatelskiej za wydatne poparcie naszej akcji składamy niniejszym najserdeczniejsze „Bóg zapłać”.

Za Zarząd Koła Zw. Inwalidów Woj. R.P. w Wejherowie

(—) Eug. Duba-Dubiński, prezes.

— KONFERENCJA DZIAŁACZY KASZUBSKICH. Dnia 20 grudnia br. odbyła się w Wejherowie na sali obrad Powiatowej Rady Narodowej konferencja działaczy kaszubskich i przedstawicieli wszystkich warstw społecznych ludności kaszubskiej. Na konferencji obecni byli prócz Kaszubów z terenu Wejherowa i pow. morskiego również przedstawiciele innych ośrodków. Po zagajeniu wybrano na przewodniczącego zebrania ob. Westphal Augustyna, na sekretarza kierownika szkoły ob. Górę a na ławników ob. starostę Zaparuchę i ob. Chwałowską. Następnie referat pt. „Ideowe założenia ruchu kaszubskiego” wygłosił red. Brunon Richert. Po referacie wywiązała się dyskusja, w której między innymi red. Józef Gniech przedstawił zebranym przebieg i wyniki osiągnięte przez delegację kaszubską u Prezydenta Krajowej Rady Narodowej ob. Bolesława Bieruta i Rządu Jedności Narodowej. Następnym punktem obrad było omówienie i przedyskutowanie spraw związanych z organizacją Kongr. Kaszubskiego w dniach 12 i 13 stycznia 1946 r. w Wejherowie. W wolnych głosach przemawiali ob. Lorenc, Westphal i starosta Zaparucha. Ostatni w pięknych słowach określił cel i zadanie Kongresu. Po zebraniu przedstawiciel Komitetu Wykonawczego Kongresu uzgodnił plan działania i współpracy z komitetami lokalnymi.

— TORUŃ — WEJHEROWO W BOKSIE. W niedzielę, dnia 23 grudnia rb. odbędą się ciekawe zawody bokserskie o godz. 18-tej w sali ob. Prusińskiego T. K. S. „Maraton” Toruń — K. S. „Gryf” Wejherowo. Są to pierwsze zawody młodzieżowe, które niewątpliwie ścigną masę widzów do sali Prusińskiego.

Odezwa do b. Uczestników Walki Zbrojnej

Dla zadokumentowania współdziałania naszego w walce konspiracyjnej z okupantem niemieckim na terenie naszego powiatu i celem założenia księgi pamiątkowej naszych wyczynów w walce tej, prosi Zarząd Uczestników Walki o Niepodległość i Demokrację, niezależnie od zgłoszenia się wszystkich członków byłej organizacji konspiracyjnej „Gryf Pomorski” jak również innych organizacji walki podziemnej o zebranie i przedłożenie do Tymczasowego Sekretariatu Z. U. W. o N. i D. mieszczącego się w gmachu Starostwa Morskiego (pokój nr. 8), udokumentowanego materiału informacyjnego, dotyczącego walki konspiracyjnej na terenach naszego powiatu.

Materiał ten powinien zawierać:

1) Datę, miejsce i przebieg walki czynnej partyzanckiej z uwzględnieniem osób, które w walce tej brały udział. (Nazwiska i adresy poległych w walce i ich miejsce pochowania — szkic).

2) Wszelkie inne czynności członków organizacji w walce zbrojnej, jak np. udzielanie pomocy oddziałom partyzanckim, dostarczanie broni, schronienia, żywności, wywiad o ruchach i zamierzeniach władz okupacyjnych).

3) Represje wywierane przez okupanta na członków rodziny oddziałów partyzanckich i innych osób (egzekucje, aresztowania).

4) Prace utrudniające sprawność działalności administracji okupanta (niszczenie obiektów, sabotaże itp.).
Materiał przedłożyć do dnia 8 stycznia 1946 roku.

Zarząd Z. U. W. o N. i D.

(—) Chimerek — sekretarz.

KARTUZY

Trzy wyroki śmierci

Specjalny Sąd Karny w Gdańsku na sesji wyjazdowej w Kartuzach rozpatrywał w dniu 12. bm. sprawę przeciwko Niemcowi Wohlfartowi Friedrichowi z Grzybna, oskarżonemu o współdziałanie z władzami niemieckimi na szkodę Narodu Polskiego i znęcanie się nad Polakami w czasie okupacji.

Sąd wydał wyrok, skazujący Wohlfarta na karę śmierci.

Druga na wokandzie Specjalnego Sądu Karnego była sprawa przeciwko Tuskowskiemu Wiktorowi i Markowskiej Helenie z Mściszewic, oskarżonym o wydanie w ręce policji niemieckiej, kilku ukrywających się w ich zagrodach więźniów Stuththofu, zbiegłych w czasie przemarszu przez wieś. Wśród świadków zeznawał b. więzień Stuththofu, ob. Rożański Wacław, jeden z niedobitków zdrady, którego Tuskowski wraz z Mar-

kowskim ohydnie zelżywszy obrabowali. Rozpatrzywszy sprawę Sąd wydał wyrok skazujący Tuszkowskiego na karę śmierci, uniewinniając Markowską Helenę.

W dniach 13 i 14 Specjalny Sąd Karny rozpatrywał sprawę Sojke-go Alberta o to, że jako członek organizacji hitlerowskiej SA współdziałał z władzami niemieckimi na szkodę Narodu Polskiego i sprawę przeciwko Falknerowi Güntherowi z Kartuz, oskarżonemu o dezercję z Wojska Polskiego i o to, że należąc do organizacji hitlerowskiej SA jeszcze przed rokiem 1939 współdziałał z wrogiem.

Sąd wydał wyrok, skazujący Sojkego na 3 — a Falknera na 5 lat więzienia, orzekając utratę praw obywatelskich na zawsze.

KOŚCIERZYNA

— ODEZWA KOMITETU ORGANIZACYJNEGO. W związku z Kongresem Kaszubskim, który odłożony został na dni 12 i 13 stycznia 1946 r., odbędzie się w Kościerzynie w lokalu Zw. S. Ch. przy ul. 3-go Maja w niedzielę, dnia 30 grudnia 1945 r. zebranie Kaszubów miasta i powiatu kościerskiego celem utworzenia komitetu lokalnego, którego zadaniem będzie zorganizowanie naszego udziału w tymże kongresie.

Uprasza się wszystkich zainteresowanych sprawą kaszubską o wzięcie jak najliczniejszego udziału w zebraniu.

Komitet Organizacyjny.

Zamawiajcie „Zrzesz Kaszëbską”

Wszystkim Klientom

podaję do wiadomości, iż

przejęłam piekarnię

po śp. Robertcie Gańskim, umęczonej w r. 1939 w Piaśnicy.

Proszę wszystkich Klientów o dalsze popieranie mojej firmy

Otylia Gańska

WEJHEROWO
ulica Br. Pierackiego 246.

Chcesz być
Milionerem

kup Los

w Kolekturze Nr. 111
u „Foto-Matejko”
Wejherowo, Sobieskiego 314

KWIECIARNIA
ST. SIKOROWA
WEJHEROWO, PIERACK. 244

Poleca:

Kwiaty cięte
Doniczkowe
Bukiety ślubne
Wieńce

po cenach umiarkowanych.

Choinki

sprzedaż

w

**Nadleśnictwie, Wejherowo
ul. Sobieskiego 249.**

Unieważniam

zagubione dokumenty: świadectwo zakupu na bydło i książkę na konia (własność: Jądzewska Helena) i zaświadczenie rehabilitacji na nazwisko Dawidowski Antoni, Wejherowo.

**Koń i platforma na sprzedaż. Zgł.
do adm. Zrz. Kasz. Wejherowo.**

<p>„Wesołych Świąt“ życzy wszystkim Klientom A. Brillowski, mistrz stolarski Wejherowo, św. Jana 7.</p>	<p>Wszystkim moim Klientom życzę Wesołych Świąt Eug. Kujaczyński mistrz szklarski — Rynek 16</p>	<p>Wesołych Świąt życzy wszystkim swoim Klientom Zakład Fotograficzny Bolesław Kujaczyński, Sobiesk. 235.</p>	<p>WESOŁYCH ŚWIĄT I DOSIEGO ROKU życzy Piekarnia — Cukiernia M. Gulcz, Sobiesk. 274</p>
<p>Wszystkim Klientom i Przyjaciółom WESOŁYCH ŚWIĄT I DOSIEGO ROKU życzy Restauracja, Teofil Hebel Pierackiego 193.</p>	<p>Wszystkim Odbiorcom składam świąteczne życzenia „Wesołych Świąt“ ROZLEWNIA PIWA i FABRYKA KAWY SŁODOWEJ JAN POBŁOCKI Wejherowo, Klasztorna 1.</p>		<p>Wszystkim Klientom i Przyjaciółom Wesołych Świąt M. i Bracia Wojewscy SKŁAD PORCELANY Sobieskiego 274.</p>
<p>Naszym Klientom składamy życzenia Wesołych Świąt KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI W WEJHEROWIE</p>	<p>W zamian życzeń naszym Odbiorcom z okazji świąt Bożego Narodzenia, składamy sumę zł 3.000,— w gotówce i towarach na rzecz wdów i sierot po poległych na Piaśnicy „S P O Ł E M“ Związek Gospodarczy Spółdzielni R. P. Oddz. w Wejherowie</p>		<p>WESOŁYCH ŚWIĄT życzy wszystkim Klientom Zygmunt Rynkowski Skład Tapet - Farb i Zakł. Malarski Mickiewicza 1.</p>
<p>W zamian życzeń świątecznych naszym Szan. Członkom i Klienteli, ofiarowaliśmy towar na kwotę 1625,— zł na rzecz wdów i sierot po zamordowanych Polakach w Piaśnicy, przez zbirów hitlerowskich. Spółdzielnia Spożywców „ZGODA“ z o. u. w Wejherowie</p>	<p>WESOŁYCH ŚWIĄT I DOSIEGO ROKU życzy wszystkim Klientom PIEKARNIA I CUKIERNIA OTYLIA GAŃSKA WEJHEROWO, PIERACKIEGO 246</p>		<p>ZAKŁAD FRYZJERSKI DLA PAŃ I PANÓW Stefan Wojewodka Sobieskiego 284 Wszystkim swoim Klientom i Przyjaciółom WESOŁYCH ŚWIĄT</p>
<p>Wesołych Świąt życzy wszystkim swoim Klientom Sklep kolonialno-spożywczy ALOJZY RYŃSKI ul. Roli-Zymierskiego 21</p>	<p>Składamy najserdeczniejsze życzenia świąteczne „Wesołych Świąt“ Skład mater. piśmiennych i szkolnych W Ł. DĄBROWSKI Wejherowo, ulica Sobieskiego 260.</p>	<p>Naszym miłym malutkim Odbiorcom i Ich Opiekunom życzymy szczęśliwych Świąt FABRYKA CUKRÓW „MAGNA“ WEJHEROWO</p>	<p>Wesołych Świąt zasyla wszystkim Klientom i Przyjaciółom Polska Spółka Obuwia Bata Wejherowo</p>
<p>SZCZĘŚLIWYCH ŚWIĄT I DOSIEGO ROKU życzy wszystkim swoim Klientom SKŁAD ELEKTROTECHNICZNY TADEUSZ MALIŃSKI Sobieskiego 277.</p>	<p>Wszystkim Klientom i Przyjaciółom Wesołych Świąt życzy Piekarnia St. Pelowski mistrz piekarski, Św. Jacka 2.</p>	<p>Wszystkim Klientom i Przyjaciółom Wesołych Świąt życzy Piekarnia Parowa Klasztorna 3.</p>	<p>Klientom i Przyjaciółom życzy WESOŁYCH ŚWIĄT I DOSIEGO ROKU Jerzy Rathnau, mistrz rzeźn.</p>
<p>Wszystkim Klientom i Przyjaciółom życzymy WESOŁYCH ŚWIĄT I DOSIEGO ROKU SKŁAD ARTYKUŁÓW KUCHENNYGH i PORCELANY wł.: F. KREFT i K. FILAR Sobieskiego 254.</p>	<p>Wszystkim naszym Członkom i Klientom WESOŁYCH ŚWIĄT I DOSIEGO ROKU życzy Spółdzielnia Rybacka „Kaszub“ z. o. u. Sobieskiego 258.</p>	<p>Wszystkim naszym Klientom i Przyjaciółom Wesołych Świąt i Dosiego Nowego Roku życzy „Bazar“ Jan Ptach Sobieskiego 260.</p>	<p>Wszystkim naszym Klientom i Znajomym życzymy WESOŁYCH ŚWIĄT i DOSIEGO ROKU Foto-Matejko</p>
<p>Wesołych Świąt i Dosiego Roku życzy wszystkim swoim Klientom Roman Bienkowski zegarmistrz ulica Św. Jacka 38.</p>	<p>Wszystkim naszym Szan. Klientom życzymy Wesołych Świąt i Dosiego Roku Ogrodnictwo A. Flisikowski Dąbrowskiego 2.</p>	<p>Naszej Szan. Klienteli i Przyjaciółom życzymy Wesołych Świąt i Dosiego Roku A. GRZENKÓWICZ skład kolonialny Rynek 2.</p>	<p>WESOŁYCH ŚWIĄT I DOSIEGO ROKU życzy Szanownej Klienteli H. Jażdżewska skład rzeźnicki Sienkiewicza 2.</p>